

Det blir annorlundare!

När en förening, ett företag eller ett parti byter ledning brukar skälet till bytet ofta vara att den gamla ledningen var utsliten och att saker och ting började gå åt fel håll.

Så var det inte, och så är det inte, i Energirådgivarna. Att efterträda Lotta som varit en sådan person som satt igång förändringar i föreningen så att vi blir bättre rustade i en ny tid är ingen lätt uppgift. Det vi skall göra nu är att fortsätta det Lotta satt igång och som gjort att vi idag är en erkänd och respekterad kraft i det svenska energisamhället.

Våra nytillskott i styrelsen Lisa och Mona har också visat att de brinner av iver att sätta igång. Därför säger jag som Zlatan när han skulle jämföra livet i Malmö och MFF med livet i Milano och Inter: "Det är annorlundare".

I Energirådgivarna skall vi under de närmaste åren fortsätta att bygga på Lottas verk så att energisituationen i Sverige blir annorlunda. Det finns att göra.

Den kommunala rådgivningen är stadd i utveckling. Energideklarationerna behöver vässas. Den kommande budgeten kommer att sätta kraft bakom flera åtgärder där rådgivningen får nya domäner också vad gäller industrin. Klimatfrågorna kommer efter Köpenhamnsmötet och Sveriges ordförandeskap i EU att fordra flera effektiviseringsåtgärder, men som vi ännu bara kan ana. Samarbetet med EnergiEffektiviseringsFöreningen kommer att fördjupas och utvecklas.

Energisverige behöver förändras och bli annorlunda, men på ett annat sätt! Alltså Annorlundare.

Hans Nilsson, ordförande

Lotta tackar för sig – två nya i styrelsen

Föreningen Sveriges Energirådgivare hade sitt årsmöte i Stockholm den 26 maj. Lotta Bångens avgick efter fem år som ordförande. Nya ledamöter i styrelsen är Lisa Ossman och Mona Tjernström. Dem presenterar vi på nästa uppslag.

Årsmötet inleddes med ett lunchföredrag av Svante Axelsson, generalsekreterare i Svenska Naturskyddsföreningen. Han menade att energieffektivisering är ett alltför osynligt begrepp i dag.

Genom att t ex införa Vita certifikat i Sverige skulle vi på ett konkret sätt kunna skapa incitament för energieffektivisering. Systemet med vita certifikat finns redan i Italien, England, Frankrike, Australien och Flandern och har där visat sig fungera bra.

På årsmötet valdes två nya styrelseledamöter in på två år (Lisa Ossman och Mona Tjernström). Omvalda blev Hans Nilsson, Ingela Brandén, Roland Johansson, Johan Schön, Jesper Peterson och Maria Perzon. Lotta Bångens avgick på egen begäran och efterträds av Hans Nilsson. Ett stort tack till Lotta som varit föreningens ordförande i fem år!

– Lotta Bångens, hur har det varit att vara ordförande i FSE?

– Jättekul! Jag har lärt mig massor under de här fem åren!

– Det har varit roligt för Energirådgivarna har ett gott rykte. Det är en viktig förening som vill utträtta mycket.

– Vi får vara med och tycka i olika remisser och utredningar. Vi blir tillfrågade i facktidningar. Det känns att vi behövs.

Speciellt efter Energieffektivitetsutredningen – vars resultat jag i och för sig är missnöjd med – så stod det klart för mig att ingen annan jobbar med energieffektivitetsfrågorna utan bakomliggande kommersiella intressen. Så vi behövs verkligen!

– Det svåra är att vårt

Hans Nilsson tackade å föreningens vägnar avgående ordföranden Lotta Bångens för hennes insatser för föreningen.

område är stort. Vi har höga ambitioner men tvingas dra ner på dem därför att vi inte har råd med ett kansli och anställd personal. Alla som är aktiva i föreningen har ju andra jobb och det kan vara svårt att få tiden att räcka till för det ideella arbetet.

Många klara till Jönköping

I samband med Elmias fastighetsmässa i Jönköping i oktober håller Energirådgivarna sin årliga konferens/kongress 19–20 oktober. Allt fler namn på föreläsare har nu spikats.

Temat för årets fastighetsmässa är energieffektivisering.

Anders Wijkman, EU-politiker med energi- och miljöfrågor i fokus, blir inledningstalare på Energirådgiv-

varnas konferens.

Andra klara namn är: Lena Neij Jämförelse av energieffektivitet i olika länder, vad kan vi lära av våra grannar?

Karin Engvall Om beteende. Hur vi pratar med hyresgäster

Louise Trygg Delredovisning av studie om varför vissa projekt lyckas, andra inte

Rikard Sjöqvist, Midroc, Energieffektiva glashus –

finns det? Praktiska erfarenheter avseende inomhusmiljö och energianvändning jämfört med standardkontorshus

Bo Matsson, Brostaden/GreenBuilding, Halverad energianvändning vid renovering av kontorshus

Willy Ossiansson, Willy's CleanTech AB. Recept för halverad energinota.

Peter Bennich, Energimyndigheten, Byt belysning – för en ljusare tillvaro.

Prenumerera gratis
på **Energimyndighe-**
tens nyhetsbrev
för energirådgivare!

Kurser för just dina behov?

Har du tips eller önskemål om vilka kurser EnergiRådgivarna skulle kunna arrangera framöver?

Kontakta i så fall styrelsemedlemmen Roland Jonsson,
roland.jonsson@vvsforetagen.se

I EnergiRådgivarnas styrelse sitter:

Hans Nilsson, ordförande
nosslinh@telia.com

Maria Perzon
maria.perzon@bengtdahlgren.se

Johan Schön
johan.schon@srv.se

Michael Koucky
michael.koucky@koucky.se

Jesper Peterson
jesper.peterson@naturskyddsforeningen.se

Ingela Brandén, suppleant
ingela_branden@hotmail.com

Roland Jonsson, suppleant
roland.jonsson@vvsforetagen.se

Lisa Ossman
lisa.ossman@hallbarutvecklingvast.se

Mona Tjernström
mona.tjernstrom@sundsvall.se

www.energiradgivarna.com
S:t Göransgatan 84
112 38 Stockholm
tel: 08 - 343245
kansliet@energiradgivarna.com

Ny i styrelsen 1: Lisa Ossman

1. Berätta kort om dig själv!

– Jag jobbar sedan två år tillbaka på Hållbar utveckling Väst, det regionala energikontoret i Västra Götaland. Här är jag projektledare för några olika projekt, bland annat Soluppgång i Väst, Marknadsöversikt: Energieffektiva småhus och regional samordnare av Energimyndighetens program Uthållig Kommun.

– Innan jag började på energikontoret jobbade jag som kommunal energirådgivare i Mariestad, Töreboda och Gullspångs kommuner.

– Jag har en energiingenjörs-examen med inriktning mot förnybar energi från Högskolan i Halmstad som jag sedan kompletterade med en magister i ledarskap från samma högskola.

– Under studietiden var jag mycket aktiv i diverse föreningar, kårstyrelsen och kårfullmäktige vilket gav många kontakter och var dessutom mycket roligt!

2. Vilka frågor tycker du är viktigt att föreningen driver?

– Jag tycker att de kommunala energi- och klimatrådgivarna och de regionala energikontoren är en outnyttjad resurs som sitter på mycket kunskap i frågor som energieffektivisering och förnybar energi.

– Energi- och klimatrådgivarnas opartiskhet tycker jag är en viktig fråga, både att det är väldigt viktigt att de håller sig opartiska och att de därmed får stor legitimitet för vad de ger för råd till allmänhet och företag.

3. Vad betyder energieffektivisering för dig?

– Att alltid använda energin så smart som möjligt. Energi är inte en obegränsad resurs och vi måste alla vara medvetna om det.

Lisa Ossman från Västra Götaland är ny i FSE:s styrelse.

Jag tycker inte att vi ska behöva gå tillbaka till stenåldern för att lösa problemet men samtidigt måste alla förstå att det är upp till oss alla - det är inte den kända "någon annan" som ska göra det!

– Rent praktiskt gäller det att hushålla och göra allt man kan för att effektivisera och prata med vänner och bekanta om vad du gör – då sprider det sig som en löpeld! I ett större perspektiv tror jag att det till stor del är en politisk fråga och vi behöver modiga politiker som fattar bra beslut för framtiden.

4. Vad kan föreningen bli bättre på?

– Jag hoppas att föreningen kan bli ännu bättre på att lyfta fram all den kompetens som finns ute i landet och se till att den används på rätt sätt, både energi- och klimatrådgivare, energikontor och företag.

– Jag hoppas själv kunna bidra till detta genom de erfarenheter jag har från den offentliga världen. Jag tror att EnergiRådgivarna är en viktig förening för att driva på frågan om energieffektivisering.

Frågor & bild: Jesper Peterson

Ny i styrelsen 2: Mona Tjernström

1. Berätta kort om dig själv?

– Jag har jobbat som energi- och klimatrådgivare i cirka 3,5 år och trivs mycket bra med det. Vi har dessutom ett bra och trevligt nätverk genom energikontoret här i Västernorrland.

– Min yrkesverksamma bana började jag som tandsköterska där jag jobbade i 25 år. Under den tiden funderade jag mycket över vad jag skulle bli när jag blev ”stor”.

– När barnen blev lite äldre fick jag chansen och utbildade mig till energiingenjör vid Mitthögskolan som den hette på den tiden. Mitt miljöintresse har funnits i många år och därför känns det nu jättekul att få jobba med effektivisering och att spara energi för miljös och klimatets skull.

– Det ska bli spännande att se hur vi energi- och klimatrådgivare kommer att jobba med transporter för det är ju där den största möjligheten att minska användningen av fossila bränslen finns.

– Jag har två döttrar på 22 och 24 år och bor i ett enplanshus från 1983. Där har jag bytt bort elvärme till en vattenmantlad pelletskamin och solfångare.

– Det kändes lite fel att jobba som energirådgivare och samtidigt ha ett elvärt hus... Man bör väl leva som man lär!

– På fritiden sportar jag i mån av tid, under sommaren blir den mest golf och lite jogging. Vintertid är skidåkning trevligt och då främst utför.

2. Vilka frågor tycker du är viktigt att föreningen driver?

– Att förmedla och visa på konkreta åtgärder som bidrar till minskad energiförbrukning och minskad användning av fossila bränslen samtidigt är det

Mona Tjernström från Sundsvall är ny i FSE:s styrelse.

viktigt att satsa på hållbarhet med ekologiska och miljöanpassade energilösningar och produkter.

3. Vad betyder energieffektivisering för dig?

– Energieffektivisering betyder helt enkelt att se över olika processer och använda energin effektivare så att förbrukningen minskar utan att för den skull försämrade tillgänglighet, produktivitet etc.

4. Vad kan föreningen bli bättre på?

– På det sätt jag upplevt föreningen hittills så tycker jag att ni syns och hörts på ett mycket positivt sätt.

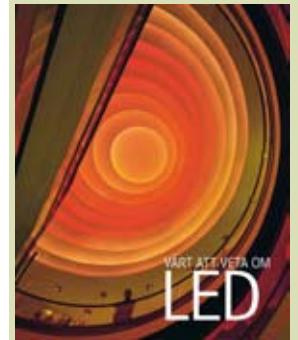
– För oss kommunala energi- och klimatrådgivare ja även andra grupper som jobbar med energirådgivning skulle föreningen kanske kunna ge mera stöd genom till exempel utbildningar.

Frågor & bild: Jesper Peterson

Vårt att veta om LED-belysning

Ny broschyr från Belysningsbranschen med allt som är **VÅRT ATT VETA OM LED belysning**. Ladda hem gratis på ceebel.se.

Belysningsbranschen har tagit fram en broschyr som beskriver komplexiteten i LED-tekniken, ser vi på ceebels hemsida. Där kan man ladda hem denna matnyttiga broschyr. Ceebel skriver att det gäller för belysningsplaneraren att ställa rätta och höga krav på komponenter och system för att verkligen få det resultat man önskar d.v.s. lång livslängd, rätt ljus och rätt styrning.

Energispaningen fyller 10 år

ENERGISPANINGEN är en tävling på temat energi som pågått sedan 1999, och hittills lockat över 22 000 elever i årskurserna 4-6 att på ett roligt och kreativt sätt öka sitt energimedvetande. Tävlingen arrangeras av Hållbar utveckling Väst (fd Energiråd Väst), i samarbete med de kommunala energirådgivarna i Västra Götalands och Hallands län.

Efter en hård konkurrens med 117 skolklasser har nu vinnarklassen i Energispaningen 2009 korats.

Den prestigefyllda segern togs till slut hem av Kollaskolan klass 5 från Kungsbacka.

Juryns motivering till vinnarbidraget: ”En lekfull och charmig affisch som visar på en hög energi- och miljömedvetenhet.”

www.hallbarutvecklingvast.se

Nordens största

fackmässa för fastighetsförvaltning, **Elmia Fastighet**, arrangeras vartannat år. I år hålls mässan parallellt med Fjärrvärmemässan i samarbete med Svensk Fjärrvärme. Fjärrvärmemässan – den största i sitt slag i Norden – är en mötesplats för alla med kopplingar till fjärrvärme, kraftvärme och fjärrkyla. Mässorna arrangeras 20–22 oktober 2009.

Sök stöd till solvärme

Från årsskiftet 2009, finns ett nytt stöd till den som installerar en solvärmeanläggning. Stödet söks hos länsstyrelsen i det län där solvärmeanläggningen uppförs.

Solvärmeanläggningens värmeutbyte avgör hur stort stödet kan bli. Det uppgår till 2,50 kronor per kWh som solvärmeanläggningen årligen beräknas producera. Småhus kan få maximalt 7 500 kronor per lägenhet och större projekt kan få maximalt 3 miljoner kronor.

Tipsa Dialog!

Välkomna att tipsa redaktionen om nyheter och notiser som kan vara intressanta att läsa om för andra medlemmar i EnergiRådgivarna. Mejla till jesper.peterson@naturskyddsforeningen.se eller till yrsa@bahnhof.se (redaktör för Dialog).

Rena rör sparar energi

Att rengöra en värmeväxlare kan spara massor av pengar. Men det förstår ofta varken fastighetsägare eller driftspersonal, hävdar Rafael Ospino på företaget Chemi-Clean.

– Beskriv dig och "ditt" företag?

Vi är, trots att vi endast är totalt 15 personer, Sveriges ledande företag inom området rekonditionering av klimatsystem. Grunden till verksamheten är det faktum att Studsvik Energy för 20 år sedan efterlyste en metod för rengöring av sina värmeväxlare utan att behöva demontera dem. Våra grundare deltog i utvecklandet av det som idag benämns CIP-rengöring, Cleaning In Place. Sedan dess har vi utvecklats till att bli en heltäckande partner inom området.

– Hur stora (tror du) är energipotentialer vid rengöring av filtersystem etc i fastighet och industrier?

Konkreta fall:

S:t Görans sjukhus. Rengöring av växlarbestånd undercentraler AC03 till AC94, förbättring i snitt 26,47%.

Ett av landets största sjukhus med dåligt underhållna, igensatta värmeåtervinningsbatterier och felaktig vätskekemi: Före rengöring och injustering återvanns 14 % av värmen ur frånluften, efter återställning till projekterat skick 50 % återvinning. Ökad årlig besparing enligt fastighetsägaren 1998 MWh motsvarande 999 413 kronor, detta på ett enda system av totalt tjugofyra.

GE Real Estates HK Mellansverige på Gävlegatan i Stockholm. Efter rengöring av värmesystem, kylsystem och återvinningssystem har de i år prognosticerat en besparing om 21%. Utfallet förefaller efter noggrannare injustering kunna bli än bättre, c:a 25 %.

Redan dessa enkla åtgärder har alltså i princip "Green Building"-klassat huset!

– Vi har många exempel på sjöväxlarväxlare som har haft en verkningsgrad på nära 0 % före rengöring, alltså helt igensatta, 97 % efter, alltså i princip nyskick.

– Är åtgärderna dyra?

En rengöring av en normalstor värmeväxlare eller kylbatteri kostar runt 5 500 kronor. Alternativet är att byta ut dem, en kostnad på mellan 20 000 och 50 000.

Rätt underhållna kan de dock i princip leva hur länge som helst. Det finns ingen åtgärd som kommer i närheten av denna kost-

"Problemet är att de inte har den grundläggande kunskapen om hur enskilda system åldras."

nadseffektivitet. I snitt återbetalar sig en rengöring på 12 månader, resten är ren förtjänst utöver att livslängden på systemen utsträcks. Noteras skall att tillverkarna rekommenderar rengöring med ett intervall om ett till sex år beroende på vattnets hårdhetsgrad, luftföroreningar m m.

– Varför tror du underhåll och rengöring är lite bortglömda åtgärder när man pratar om energieffektivisering?

– De flesta driftstekniker har denna kunskap. Dock har många fastigheter och industrier under senare tid behandlats som rena investeringsobjekt där det är mycket långt mellan ägare och driftspersonal. Jag var i en stor fastighet som hyrs ut till en av Stockholms närkommuner som kommunhus. I detta fall ägs huset i slutändan av en isländsk bank.

Driftentreprenaden är upphandlad, och naturligtvis var det lägsta pris som vann.

– I många fall byts därefter driftspersonalen ut kanske flera gånger per år, och vem orkar engagera sig på dessa premisser?

– Dessutom var det förr i tiden så att man hade mycket större toleranser, överdimensionerade värmeväxlare, grövre gods i rör och radiatorer etc utöver att energin var billig.

– I många fall, speciellt inom den kommunala sektorn, sitter tekniska direktörer som ingen rubbar oavsett hur de presterar och de har ofta inget intresse av att engagera sig, oavsett besparingspotential.

– Hur tycker du Energirådgivare bör arbeta med att informera och ge råd om energieffektiviseringar inom området underhåll och rengöring?

– Vi är numera själva ute och informerar konsultbranschen. Jag har själv en bakgrund inom konsultbranschen, och de flesta av mina gamla arbetskamrater sysslade med projektering och programmering av överordnade fastighetssystem. Dessa jobbar idag med olika energieffektiviseringsprojekt.

– Problemet är att de inte har den grundläggande kunskapen om hur enskilda system åldras, utan de utgår alltid från att de är i ursprungligen projekterat skick.

– När vi förklarar och visar dem hur rören "krymper" p g a beläggningar och korrosion, hur allt grums som korroderar ur systemen och fälls ut ur systemvätskorna samlar sig i de lägsta punkterna i systemen, med andra ord värmeväxlare o s v, då går en talgdank upp för dem! – De är naturligtvis inga dumskallar, utan de har bara inte tänkt på att förutsättningarna förändras över tid.

Frågor: Jesper Peterson

Kraftig kritik mot lagen om energideklarationer

En effektivitetsgranskning från Riksrevisionen visar att regeringen, Boverket och Swedac inte har gett tillräckliga förutsättningar för att energideklarationerna ska främja energibesparingar. Deklarationerna innehåller få råd och kvaliteten varierar.

Trots att lagen trädde i kraft vid årsskiftet har över 200 000 byggnader fortfarande inte energideklarerats.

– Nära hälften av de deklaringar som har gjorts håller dessutom inte måttet, säger riksrevisor Claes Norgren till Sveriges Radios Ekoredaktion.

– När vi har tittat på hur det har införts i Sverige så har vi varit sent ute, vi är byråkratiska och vi får lite effekt, jämfört med andra EU-länder, säger Claes Norgren.

Energideklarationer ska främja energibesparingar i bebyggelse genom att innehålla råd om hur byggnader kan bli mer energieffektiva. Systemet bygger på EU-lagstiftning och skulle ha varit helt införd den 4 januari 2009. Riksrevisionen har nu granskat införandet av energideklarationer i Sverige.

FÖR FÅ RÅD

I nästan hälften av fallen innehåller deklaringarna inga råd för hur man ska minska energiförbrukningen i huset, trots att systemet beräknas kosta fastighetsägarna 700 miljoner kronor per år.

Regeringen, Boverket och Swedac har inte fokuserat tillräckligt på att säkerställa en hög kvalitet på energideklarationerna och de rekommendationer som lämnas i dem.

I stället har regeringen och Boverket tagit fram onödigt komplicerade regler och procedurer. Detta har lett till problem för fastighetsägarna och energiexperterna att följa lagstiftningen.

PROCEDURER VIKTIGAST

Swedac har främst inriktat sina kontroller på att procedurer följs och mindre på att innehållet i deklaringarna är korrekt, skriver Riksrevisionen på sin hemsida.

– Det blir dyrt för både den enskilde och samhället.

– Om man inte får råd så kan man heller inte få en signal till att investera att sänka energiförbrukningen, och då uppnår man inte systemets mål, att sänka energiförbrukningen för miljöns skull, säger Claes Norgren i Eko-intervjun.

– Staten kräver att de flesta fastighetsägare köper energideklarationer. Det är därför viktigt att regeringen förtydligar lagstiftningen så att den blir enkel att följa och att regeringen säkerställer att deklaringarna håller hög kvalitet. I så fall är chansen större att energideklarationerna uppfyller sitt syfte på ett effektivt sätt, säger riksrevisor Claes Norgren.

Riksrevisorn uppmanar nu regeringen att se över lagstiftningen. Omständigheter som när och hur man ska upprätta en energideklaration.

SEKTION I FSE

Sedan i november 2008 har EnergiRådgivarna en Sektion för energideklararerare som bland annat arbetar för en seriös hantering av energideklarationerna. Denna sektion har omkring 50 medlemmar.

Sektionen diskuterar bland annat frågor som:

- Kvalitetssäkring av uppgifter

(bland annat ytor) och definitioner av begrepp, inkl. energistatistik.

- Beräkning av minskade CO₂-utsläpp pga minskad energianvändning för olika bränslen och el

- Lönsamhetsberäkningar
- Indata (ej åtgärdskostnader, kanske instruktioner hur man hittar uppgifter o hur ska man tänka, kringkostnader, kostnader del av underhåll i underhållsplan, paketlösningar)

- Miniminivå för deklaring
- Nivå åtgärdsförslag
- Nuläge, vad ska göras, resultat, antaganden

- Miniminivå – följande rubriker ska ha gått igenom

- Presentation av resultat/rapport
- T ex hur åtgärder redovisas.

Hur går man med i sektionen för energideklararerare?

På www.energiradgivarna.com under "Bli medlem" finns en anmälingstalong. Det går även bra att ringa till vårt kansli på 08-34 32 45.

Frågor om den nya sektionen besvaras av Roland Jonsson, roland.jonsson@vvsforetagen.se